

A TEREMTÉS DICSÉRETE. WEÖRES SÁNDOR ÉS ILLÉS ÁRPÁD

– RENDEZVÉNYSOROZAT AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN,
2013. SZEPTEMBER 17 – DECEMBER 5. –

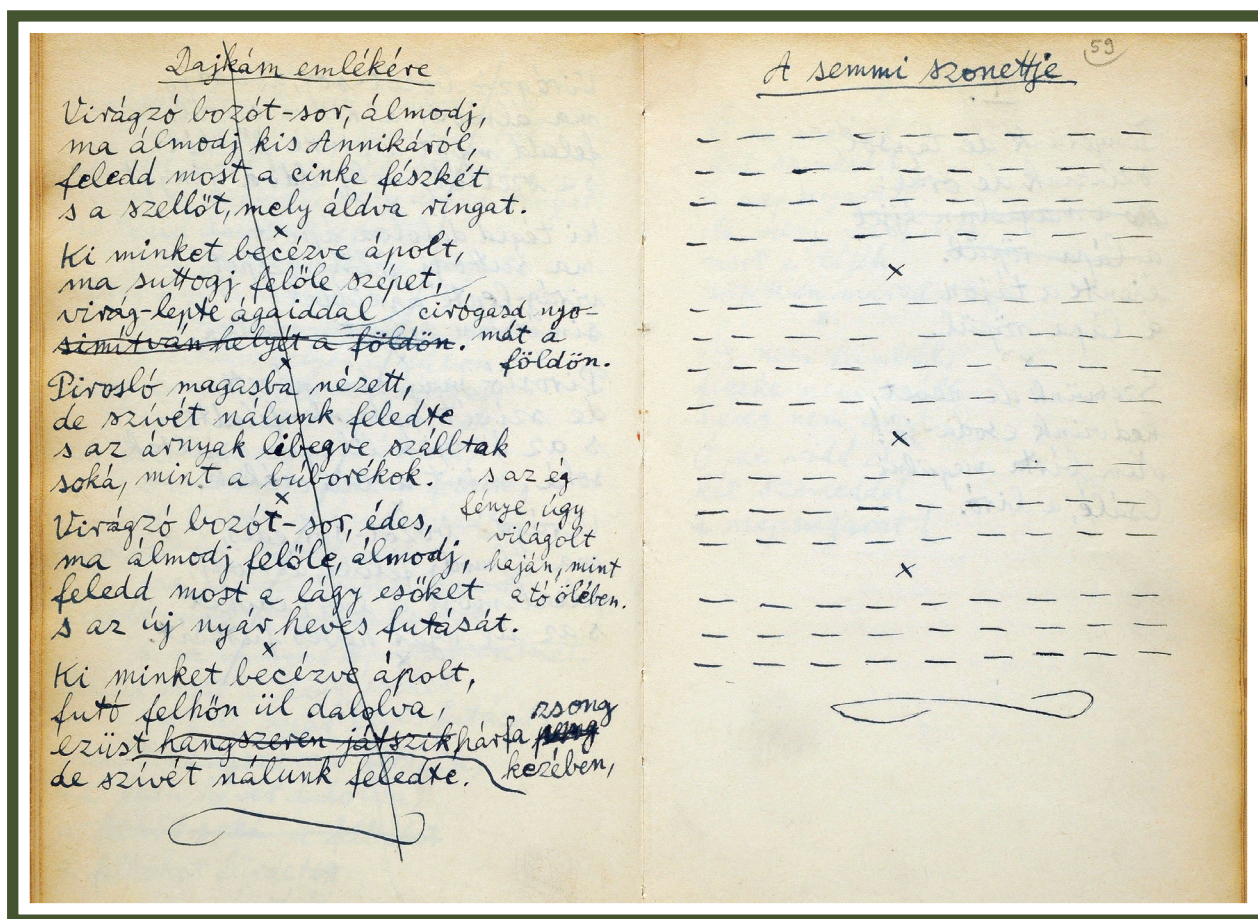

2013 ünnepi megemlékezésekben gazdag éve volt a magyar kulturális életnek. Gárdonyi-, Jékely- és Weöres-évfordulókat ünnepelhetünk, de mint az várható volt, a 100 éve született Weöres Sándor munkásságára irányult a legnagyobb figyelem. Elindult a Weöres-mozdony, bejárta az egész országot, sőt a határon túlra is eljutott. A Magyar Posta emlékbélyeget bocsátott ki, konferenciák és kiállítások igyekeztek tiszteletadással vagy újabb eredmények felmutatásával megemlékezni a költőről.

A Széchényi Könyvtár abban a szerencsés helyzetben van, hogy az ország közgyűjteményei között a leggazdagabb Weöres-anyagot tudhatja magáénak, köszön-

hetően a Kézirattár tudós munkatársainak, akik évtizedeken át szisztematikusan gyűjtötték az aukciókon felbukkant, magántulajdonban lévő kéziratokat a halhatatlan mesternek. Közülük is elsősorban Nemeskéri Erikának, aki irodalomtörténeti kutatásait is erre a szerzőre fókuszálta egykoron, és megjelentette, Bata Imrével, ugyancsak a Kézirattár akkori munkatársával, a Weöres-levelek fellelhető korpuszát. Ma ez a korpusz jelenti a Weöres-kutatások egyik kiindulópontját.

A könyvtár páratlan kincshez jutott a költő festőbarátja, Illés Árpád hagyatékának bekerülésével, tudniillik a sok évtizedes barátság emlékeit Illés gondosan

Lapok A kék könyvből

Az első terem

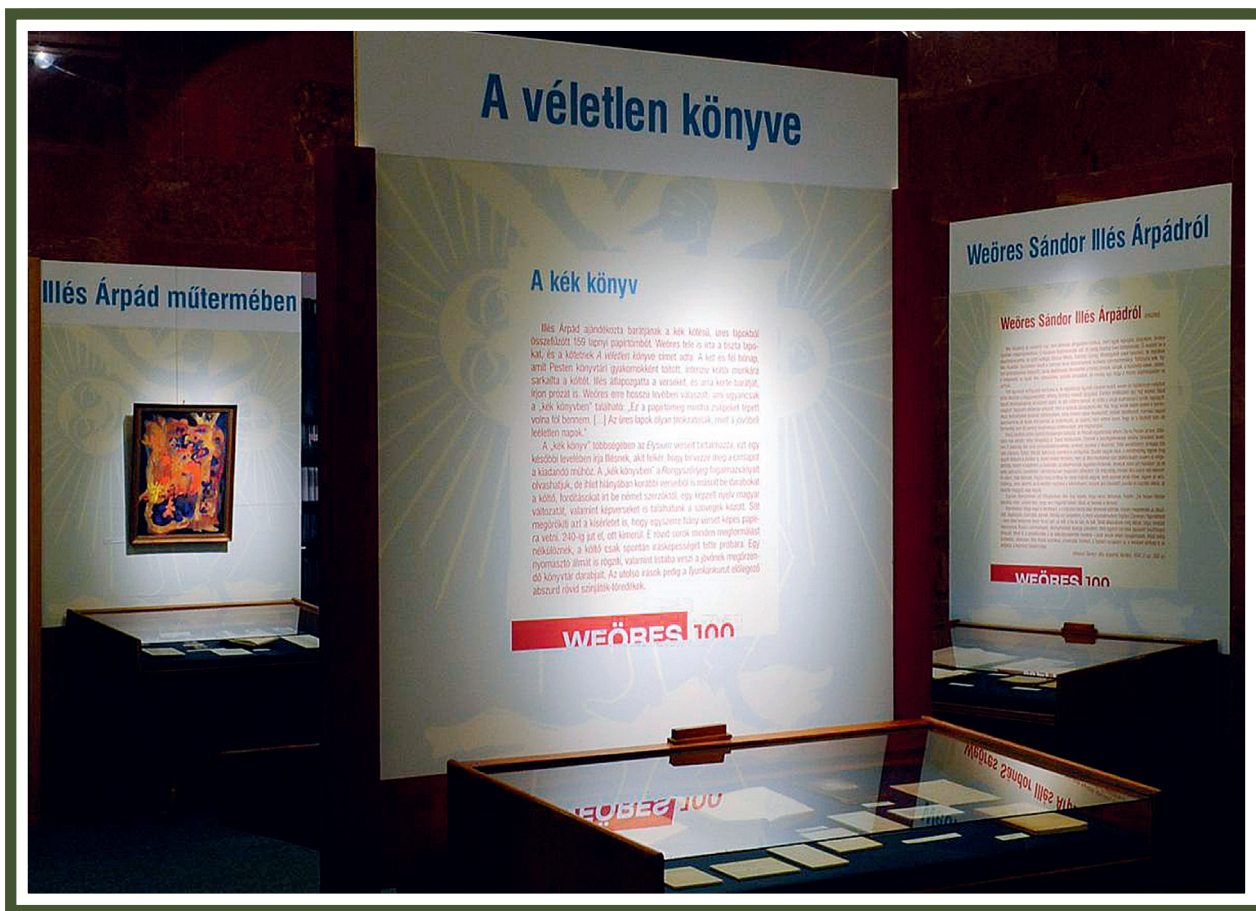
megőrizte, a dedikált köteteket, a leveleket éppúgy, mint Weöresnek egy-egy ügyetlen vagy éppen ügyes, de mindenképpen sajátos rajzát. Ennek a rendkívül gazdag anyagnak meglelte szinte követelte, hogy a Széchenyi Könyvtár az évfordulón ezt a barátságot mutassa meg központi kiállításán, mint Weöres életének egy kevésbé vizsgált szegmensét. A kiállítást 2013. szeptember 17-én Tolnai Ottó nyitotta meg, aki a kortárs költők közül a legérzékenyebben mozog, szakértőként is, a képzőművészet terén, és mindkét alkotó munkáit behatóan ismeri, Illés Árpád műtermét már évtizedekkel ezelőtt felkereste.

A könyvtár központi kiállítótermeit betöltő tárlat két nagy forrásanyagra támaszkodott, az említett kéziratgyűjteményre, emellett pedig Illés festményeire, grafikáira. Utóbbiak több közgyűjteményből, a Magyar Nemzeti Galériából, a Petőfi Irodalmi Múzeumból, valamint magángyűjtőktől kerültek ideiglenesen a Várba, de mindenekelőtt a festő családjának kell köszönetet mondanunk nagyvonalú és a rendezők minden kívánságát messzemenően támogató kölcsönzésükért. A két termet megtöltő anyagok, versek, könyvek, festmények és a gondosan válogatott, Illés Árpád nyilatkozataiból gondosan válogatott zenei háttér nem gyakran tapasztalt sajátos játékot teremtett a tér-

ben. A kiállítás kurátorának, Nemeskéri Erikának ugyanis az volt a koncepciója, hogy egy rövidebb párhuzamos életrajzi áttekintést követően a két alkotó interferenciáit, kapcsolódási pontjait teszi vizsgálat tárgyává, kiemelt figyelmet fordítva a közös munkákra, valamint azokra a művekre, melyek a festő-, illetve költőbarát hatását tükrözik, vagy éppen ahol a két művész egymás munkáira reflektál.

Kevésbé ismert, hogy a nagy Weöres-kötetek, a *Medusa*, *A teljesség felé*, a *Bolond Istók*, a kései *Tűzkút* és *Merülő Saturnus* könyvdíszai, címlapjai, borítói mind Illés Árpád keze alól kerültek ki. Nem kevésbé izgalmas, sőt talán egyik legizgalmasabb fejezete volt a tárlatnak azon festményeknek bemutatása, amelyek Weöres-szövegektől indítva készültek, és azoknak a verseknek bemutatása, melyeket Illés-festmények inspiráltak. Ezeknek a párosoknak egyes darabjainál közeli reflexiókat, más daraboknál nem kevésbé izgalmas, de távolibb analógiákat, vagy éppen elágazásokat észlelhetett a látogató.

A személyesség emlékei az egész kiállítást áthatották, az Illés Árpád műterméből bemutatott bútorok, festőállvány, ecsetek csakúgy, mint a kiállítás egyik központi exponátuma, *A kék könyv*, vagy ahogy Weöres nevezte, *A véletlen könyve*. A festő 1941-ben egy

Részlet a tárlatból

beíratlan könyvvel ajándékozta meg Weörest, arra kérve, hogy teljesen szabadon írja tele. A költő, saját bevallása szerint, az üres lapok láttán elragadtatott állapotban fogott tollat, és valóban teleírta, a legkülönbözőbb műfajú és súlyú szövegekkel. A Weöres-filológia szép feladata lesz a jövőben a kötet beható vizsgálata.

A kiállításához pódiumbeszélgetés-sorozat kapcsolódott, három alkalommal ültünk le jeles tudósokkal és művészekkel beszélgetni a kiállítás fölvetette kérdésekről, műfajok és társművészetek határáról, valóság és varázslat viszonyáról, az archaikum kérdéséről a 20. század magyar művészetében. A kiállítás kísérőtárlataként a termék előterében a Képzőművészeti Egyetem harmadéves grafikus hallgatói mutatták

be Weöres-szövegekre készült munkáikat. A könyvtár munkatársainak sikerült azt is megvalósítania, hogy a rendezvényekhez kapcsolódó honlap (weores-illes.oszk.hu) már a kiállítás megnyitásának napján elérhetővé vált a közönség számára.

A kiállítás a Kézirattár rendezésében, a Tudományos Igazgatóság támogatásával valósult meg, Földesi Ferenc vezetésével. Kurátora Nemeskéri Erika, a grafika és a látványterv Imre Olga (Stábstúdió) munkáját dicsérte. A beszélgetéseken Cserjés Katalin, Lajta Gábor, Lábass Endre, Szántó F. István és Várnagy Tior vettek részt.

Földesi Ferenc
foldesi.ferenc.at.oszk.hu